

ผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ต่อประชาชนในพื้นที่ชายขอบ ในจังหวัดกาญจนบุรี

The impact of Coronavirus disease 2019 (COVID-19) on people in the marginalized areas in Kanchanaburi Province

Received 10 July 2022

Revised 15 July 2022

Accepted 15 August 2022

เผ่าพันธุ์ ดอกมะลิปา และ ศรชัย ท้าวมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Paophan Dokmalipa and Sornchai Taomitr

Pibulsongkram Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ต่อประชาชนในพื้นที่ชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้เขียนในฐานะคนที่อยู่ในจังหวัดที่เรียกว่าพื้นที่ชายขอบเป็นจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษติดประเทศเมียนมาร์ จังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย รายได้หลักของประชาชนมาจากการปลูกพืชเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ซึ่งในระยะเวลาที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ประชาชนในพื้นที่ชายขอบของจังหวัดกาญจนบุรีก็ได้รับผลกระทบด้านรายได้จากการทำงาน การจ้างงาน การท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสนี้ส่งผลกระทบต่อระดับความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผลกระทบในระยะสั้นเหล่านี้ อาจส่งผลไปสู่ผลกระทบระยะยาวได้ โดยจังหวัดกาญจนบุรีที่เป็นพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยวได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับประชาชนในพื้นที่ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนน้อยที่สุด และพื้นที่ตัวกลับมามีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้เร็วที่สุด

คำสำคัญ: โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19), ประชาชนพื้นที่ชายขอบ, จังหวัดกาญจนบุรี

Abstract

This article aims to present the impact of Coronavirus disease 2019 (COVID-19) on people in the marginal areas of Kanchanaburi Province. By the author as a person in a province called the marginal area, province in a special economic zone next to Republic of the Union of Myanmar. Province with many tourist attractions, People's main income comes from economic crops and tourism. During the period Thailand was affected by Coronavirus disease 2019 (COVID-19), people in the marginalized areas of Kanchanaburi Province were also affected

by from work, employment, tourism. The impact epidemic has continued to lead to rising levels of poverty and inequality; these short-term effects can lead to long-term effects. Kanchanaburi Province is a pilot area for tourism, there are guidelines for people and tourism operators in order to have the least impact on the people and return the fastest economic and tourism growth rate.

Keywords: Coronavirus disease 2019 (COVID-19), people in the marginalized areas, Kanchanaburi Province

บทนำ

นับตั้งแต่ปลายปี 2562 เป็นต้นมา มนุษยชาติต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทั้งนี้เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 องค์การอนามัยโลก (WHO) ออกแถลงการณ์ระบุว่าไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้เข้าสู่ภาวะแพร่ระบาดไปทั่วโลกแล้ว ซึ่งผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลต่อการเติบโตของ GDP โลก ซึ่งเกิดภาวะถดถอยทั่วโลกต่ำที่สุด นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจโลกหดตัวร้อยละ 3.5 ในปี 2563 จากรายงานของ World Economic Outlook Report ประจำเดือนเมษายนปี 2564 ที่เผยแพร่โดย กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กล่าวถึงภาวะเศรษฐกิจโลกจะขาดทุน ร้อยละ 7 จากที่เคยถูกคาดการณ์การเติบโตร้อยละ 3.4 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนตุลาคม 2562 และเกือบทุกประเทศทั่วโลกมีการเติบโตติดลบและภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน แม้จะมีการคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกจะฟื้นตัวในปี 2564 แต่ระดับของ GDP ณ สิ้นปี 2564 ทั้งในตลาดเกิดใหม่และประเทศกำลังพัฒนา (EMDE) ยังคงต่ำกว่าระดับปกติก่อนเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 เช่นเดียวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยประเทศกำลังพัฒนาประสบความสูญเสียมากที่สุด

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของประเทศไทย ระลอกแรกอยู่ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน 2563 เมื่อสถานการณ์มีความรุนแรงขึ้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักรโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เพื่อควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรค ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 รัฐบาลไทยออกพระราชกำหนดกักเงิน จำนวน 1 ล้านล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุข บรรเทาความทุกข์ยาก และฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ตัวเลขประเมินระบุว่าประชาชนชาวไทย 44 ล้านคน ได้รับประโยชน์จากโครงการสังคมสงเคราะห์และประกันสังคมระหว่างช่วงการแพร่ระบาดของโรค อัตราความยากจนของประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 จากร้อยละ 6.2 ในปี พ.ศ. 2562 เป็นร้อยละ 6.4 ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งหากปราศจากโครงการเยียวยาข้างต้น อัตราความยากจนของประเทศก็อาจจะเพิ่มสูงขึ้นถึง ร้อยละ 7.4 ในปี พ.ศ. 2563

เมื่อประเทศไทยประสบกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกที่สี่ในปี พ.ศ. 2564 กลุ่มเปราะบางจึงได้รับผลกระทบแล้วมีการฟื้นตัวที่ช้าลงมากกว่ากลุ่มอื่น อัตราการจ้างงานโดยรวมของประเทศยังคงตัวอยู่ที่

ร้อยละ 68 นับตั้งแต่เริ่มมีการระบาด แม้อัตรานี้จะแตกต่างกันบ้างตามกลุ่มประชากรและภูมิภาคต่าง ๆ แม้การจ้างงานในเมืองจะลดลง แต่การจ้างงานในแถบชนบทกลับเพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้คนที่ต้องออกจากงานในตัวเมืองหวนคืนสู่ภาคการเกษตร จากการสัมภาษณ์คนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า งานส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 บางคนต้องออกจากงาน บ้างถูกลดจำนวนชั่วโมงทำงานหรือค่าตอบแทนลง ความเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ผู้มีการศึกษาไม่สูงนัก สำหรับคนพื้นที่ชายขอบ

ผลกระทบของโรคโควิด 19 ต่อเศรษฐกิจและสังคมแรงงานของประเทศไทย

เมื่อมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ตอนต้นปี 2563 แม้ความรุนแรงของการระบาดยังไม่มากนัก แต่ทางรัฐบาลก็ใช้มาตรการปิดเมือง (Lockdown) ห้ามการเดินทางเข้าออกต่างประเทศ และมาตรการเคอร์ฟิวในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจที่มีสภาพไม่ดีมาตั้งแต่ปีที่ 2562 ได้รับผลกระทบทั้งภาคธุรกิจและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งมาตรการของรัฐเพื่อการเยียวยาประชาชนภาคเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในหลายๆ รูปแบบ ด้วยเงินงบประมาณตามปกติและเงินกู้เกือบ 2 ล้านล้านบาท คาดว่าจะทำให้เศรษฐกิจของไทยฟื้นตัวได้ในไตรมาสที่สี่ของปี 2563 แต่โชคไม่ดีที่เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 รอบ 2 ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2563 ทำให้การขยายตัวของเศรษฐกิจที่คาดว่าจะฟื้นตัวต้องติดลบทุกไตรมาส ส่งผลให้การขยายตัวตลอดทั้งปี ติดลบถึง ร้อยละ 6.1 ภาคบริการปกติที่ยังคงขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ดีตลอดปี 2562 แต่ในที่สุดก็หนีไม่พ้นผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ที่ยืดเยื้อไปตลอดทั้งปี ทำให้การขยายตัวของภาคบริการติดลบทุกไตรมาส ร้อยละ 1.2 ถึง ร้อยละ 12.1 ส่งผลไปถึงตลอดทั้งปี 2563 เช่นกัน ซึ่งกลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอันดับแรกและหนักที่สุดก็คือ ธุรกิจการท่องเที่ยว และผลกระทบได้ส่งผลกระทบต่อในภาคส่วนอื่น ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ทำให้เกิดส่งผลกระทบต่อในทุกกลุ่มธุรกิจได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า

นอกจากนี้ ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ด้านการบริโภคภายในประเทศของกรุงเทพฯ และปริมณฑลอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 40 ของประเทศ แปลว่าการสั่งหยุดกิจการแรงงานในภาคธุรกิจแค่ภายในกรุงเทพฯ ทั้งงานทั้งคนก็หายไปแล้วเกือบครึ่งหนึ่ง ตัวเลขคนทำงานในระบบแรงงานมีตัวเลขอยู่ที่ประมาณ 10 ล้านคน และแน่นอนว่าคนทำงานที่อยู่นอกระบบ จะมีจำนวนที่มากกว่านั้น จากผลการวิจัยของ ศรุตานนท์ ขอบประดิษฐ์ (2563) เกี่ยวกับวิกฤตของโรคโควิด 19 พบว่าได้ส่งผลต่อเนื่องไปสู่ระดับความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่จะเพิ่มสูงขึ้นได้ ซึ่งผลกระทบในระยะสั้นเหล่านี้อาจส่งผลไปสู่ผลกระทบระยะยาวได้ เช่น การที่ประเทศจะสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long-Term Economic Growth) เนื่องจากจะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการป้องกันและรักษาโรคโควิด-19 นี้ จนขาดแคลนทรัพยากรในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น นอกจากนี้ยังเกิดการสูญเสียทางด้านทุนมนุษย์ (Human Capital) ของประเทศ ที่จะต้องเจ็บไข้ได้ป่วยเรื้อรัง (เช่นโรคที่เกี่ยวข้องกับปอด) หรือการที่นักเรียนนักศึกษาจะต้องหยุดเรียน โดยเฉพาะในประเทศที่มีฐานะยากจนที่ระบบการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างระบบสาธารณสุขและระบบการศึกษายังไม่ครอบคลุมทั่วถึงนัก เมื่อคนไม่สามารถเดินทางออก จากบ้านได้ ธุรกิจจำนวนมากจึงได้รับผลกระทบโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจค้าขาย ธุรกิจ ท่องเที่ยว ฯลฯ ในช่วง

ไม่กี่เดือนที่ผ่านมา บริษัทและห้างร้านจำนวนมากต้องทยอยปิดตัว และในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อม โรคอุบัติใหม่ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างฉับพลัน

สอดคล้องกับผลการรายงานของแรงงานของ Thailand Development Research Institute: TDRI (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และสิริวิษณุ รัตนประทีปทอง, 2564) จากมาตรการสั่งปิดสถานที่เสี่ยง 26 ประเภท และห้ามสายการบินเข้าประเทศส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการและการจ้างงานในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องอย่างรุนแรง หลายหน่วยงานประเมินว่าแรงงานไทยสูญเสี่ยงที่จะตกงานมากกว่า 8 ล้านคนภายในปี 2563 นี้ สำหรับพื้นที่ชายขอบการลักลอบเข้ามาทำงาน ของแรงงานต่างด้าวประมาณ 3 ล้านคนเมื่อปลายปี 2562 เปรียบเทียบกับเดือนมิถุนายน 2563 ลดลงไปกว่า 5 แสนคนหรือร้อยละ 18 โดยจำนวนที่หายไปเป็นแรงงานเข้ามาทำงานตามมาตรา 62 มาตรา 63 และมาตรา 64 รวมกันเพียงประมาณ 73,924 คน แต่ที่ลดลงมากคือแรงงานต่างด้าวตามมาตรา 59 ประเภทพิสูจน์สัญชาติและประเภทนำเข้าตาม MoU รวมกันลดลง 447,536 คน

แต่จากการสรุปผลการประชุมคณะกรรมการบริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ครั้งที่ 5/2564 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 สศช. รายงานสรุปข้อมูลเศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 3 ปรับตัวลดลงร้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี และเมื่อปรับผลของฤดูกาลแล้ว เศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 3 ของปี 2564 ลดลงจากไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 1.1 เมื่อพิจารณาเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจไทยในเดือนตุลาคม 2564 พบว่า เศรษฐกิจไทยปรับตัวดีขึ้น โดยดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนลดลงในอัตราที่ช้าลงสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคและดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ สำหรับเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจด้านการผลิต ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมกลับมาขยายตัวและอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตสูงขึ้นจากช่วงเดือนก่อนหน้าและช่วงเดียวกันของปีก่อน ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศในเดือนตุลาคม 2564 อยู่ที่ 20,272 คน เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับ 12,237 คน ในเดือนกันยายน และ 1,201 คนในช่วงเดียวกันของปีก่อน สอดคล้องกับอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั่วประเทศในเดือนตุลาคม 2564 อยู่ที่ร้อยละ 16.2 เทียบกับร้อยละ 9.4 ในเดือนกันยายน แต่ยังคงต่ำกว่าร้อยละ 30.4 ในเดือนเดียวกันของปีก่อน ขณะที่ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรชะลอลง จากข้อมูลผู้เดินทางเข้าประเทศ ณ ท่าอากาศยาน ตั้งแต่วันที่ 1-29 พฤศจิกายน 2564 พบว่า มีผู้เดินทาง เข้ารวม 128,466 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 98,080 คน สถานการณ์ด้านแรงงาน โดยกระทรวงแรงงาน สรุปได้ว่า สถานการณ์การว่างงานของแรงงานในระบบประกันสังคมในปี 2564 ปรับตัวดีขึ้นจากปี 2563 สะท้อนจากจำนวนผู้ประกันตนที่ขอรับสิทธิประโยชน์การว่างงานที่ลดลง และจำนวนผู้ประกันตนที่เข้าสู่ระบบมากกว่าจำนวนผู้ออกจากระบบ สอดคล้องกับการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจทั้งในภาคการส่งออก การผลิต และการบริโภค ซึ่งช่วยพยุงการจ้างงานโดยเฉพาะในกลุ่ม SMEs รวมทั้งผลจากการดำเนินมาตรการส่งเสริมการจ้างงานของภาครัฐ และโครงการ Factory Sandbox ซึ่งถือว่าเป็นสัญญาณที่ดีทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่จะดีขึ้นของประเทศไทย

ผลกระทบของโรคโควิด 19 ต่อประชาชนพื้นที่ชายขอบ

นิตยา เอียการนา ผู้อำนวยการสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย กล่าวว่าประเทศไทยมีประชากรชนเผ่าพื้นเมืองกว่าสี่ล้านราย ในช่วงสถานการณ์โควิดนั้นหลายคนเข้าไม่

ถึงข้อมูล ไม่ว่าจะการดูแลตัวเอง ป้องกันหรือการรับรู้ข้อมูลอาการบ่งชี้ต่างๆ ทั้งนี้ หมู่บ้านหลายแห่งเป็นหมู่บ้านห่างไกลทำให้ปิดชุมชนได้สะดวกรวดเร็ว หลายแห่งปิดชุมชนก่อนมีคำสั่งจากภาครัฐเสียอีก แต่ก็ก็มีกลุ่มชนพื้นเมืองหลายรายที่ใช้ชีวิตในเมือง ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงาน และประสบความสำเร็จลำบากมากเนื่องจากส่วนใหญ่ตกงานและต้องอยู่อย่างแออัด มีหน้าซำ การเข้าถึงความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐในช่วงแรกก็ถูกเลือกปฏิบัติชนพื้นเมืองหลายคนจึงแทบจะเข้าไม่ถึงการเยียวยาจากรัฐ หลายคนไม่กล้าไปรับวัคซีน เนื่องจากข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอจนทำให้ผู้คนหวาดกลัว การระบาดในระลอกที่สองและสามที่ผ่านมาทำให้ชนพื้นเมืองที่ทำงานในเมืองหลายคนเดินทางกลับชุมชน แต่ด้วยความที่ขาดความรู้ในการป้องกันตัวเองก็ทำให้เป็นพาหะนำโควิดไปกระจายให้คนในชุมชน ซึ่งโรคนั้นแพร่กระจายอย่างรวดเร็วจนหลายชุมชนรับมือไม่ทัน ทั้งยังพบว่าค่าน้ำอย่าง อสม. ก็แทบไม่มีอุปกรณ์ในการดูแลผู้ช่วยซึ่งเป็นชุมชนพื้นเมืองจนต้องลุกขึ้นมาขอรับบริจาค ทั้งที่งบประมาณจากรัฐนั้นมหาศาลมาก นอกจากนี้ การจะให้หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือต้องใช้เวลา 1-2 วัน ระหว่างนั้นชุมชนต้องจัดการตัวเองแบบไม่มีทิศทาง (Amnesty International Thailand, 2565)

กรณีตัวอย่างผลกระทบและการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของประชาชน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มวัยทำงานได้รับผลกระทบมากที่สุด ปัญหาหลักๆ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง 2) ด้านสุขภาพ ทำให้สมาชิกในครัวเรือนตื่นตัวในการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ โทรศัพท์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากขึ้น 5) ด้านการศึกษา ทำให้นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมากขึ้น ส่วนการปรับตัวของประชาชน พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้ 2) ด้านสุขภาพ มีการปรับตัวเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการหมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ 3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า วิธีการพูดคุยกัน อยู่ในระดับปกติ และการได้รับความช่วยเหลือในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การขอความช่วยเหลือจากญาติ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีการปรับตัวเกี่ยวกับการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเอง และ 5) ด้านการศึกษา พบว่า มีการขอให้คนรู้จักสอนหนังสือให้ลูก/หลาน เนื่องจากไม่สามารถไปเรียนที่โรงเรียนได้ (วิเชียร มั่นแท้ และคณะ, 2564)

สถานการณ์ของพื้นที่ชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารแผนพัฒนาภูมิภาคกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี) พ.ศ. 2566-2570 ของกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ (2565) ภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พบว่า อัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมแบบปริมาณลูกโซ่ เท่ากับ 107,144 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ฯ เฉลี่ยต่อหัว (per capita) เท่ากับ 155,615 ล้านบาท เศรษฐกิจของจังหวัดเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากภาคเศรษฐกิจหลักทั้งภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ จำนวนโรงงานในจังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,704 แห่ง และมีจำนวนแรงงานรวม 39,416 คน ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่สามารถสร้างรายได้ จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มาก เนื่องจากมี

ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ป่าเขา น้ำตก แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น เส้นทางรถไฟสายมรณะ สะพานข้ามน้ำแคว ด่านเจดีย์สามองค์ และแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ขึ้นหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ชุมชนท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ผู้ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดจึงสามารถสัมผัสได้ทั้งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เพื่อการผจญภัย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เดียวกัน

แต่เมื่อเกิดการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นายจีระเกียรติ ภูมิสวัสดิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี ในฐานะประธานคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดกาญจนบุรี อาศัยอำนาจตามมาตรา 35 แห่ง พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดกาญจนบุรี ออกประกาศเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 เรื่อง การกำหนดมาตรการควบคุมแก้ไขปัญหาจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) กำหนดมาตรการควบคุมแก้ไขปัญหาจากโรคโควิด 19 มอบหมายให้ส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชน เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและดำเนินการตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด ให้สำนักงานแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี ติดตามและดูแลแรงงานคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศที่มีการระบาดของโรคโควิดใน 19 อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข ร่วมดำเนินการทำความสะอาดในบริเวณจุดเสี่ยง สถานที่สาธารณะ และให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ สร้างการรับรู้ ตระหนัก และขอความร่วมมือให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยเฉพาะขั้นตอนการเฝ้าระวังและการป้องกัน “กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ และสวมหน้ากากอนามัย เมื่อเข้าไปในที่ชุมชน” ให้ทุกภาคส่วนดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่อย่างเคร่งครัด และให้หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

โดยทาง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำประกาศเกี่ยวกับแนวทางการกำกับ ตรวจสอบ ประเมินติดตาม และเฝ้าระวัง กิจการ กิจกรรม และสถานประกอบการในพื้นที่เปิดประเทศ จัดทำมาตรการสำหรับองค์กร หรือ COVID Free Setting (CFS) เพื่อรองรับให้ผู้ประกอบกิจการ กิจกรรม และสถานประกอบการ ได้ดำเนินการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การดำเนินการในส่วนของจังหวัด ให้จัดทำรายชื่อ (Name List) ของกิจการ กิจกรรม และสถานประกอบการ ให้ครอบคลุมทุกกิจการในพื้นที่ที่กำหนดให้เปิดประเทศ หรือ COVID Free Zone ตามที่จังหวัดกำหนด ซึ่งอาจเป็นจังหวัด อำเภอ หรือพื้นที่เฉพาะ ซึ่งนายอธิสรศร์ อินทร์ตรา ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จังหวัดกาญจนบุรี ออกหนังสือถึงหัวหน้าส่วนราชการทุกส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ นายอำเภอ นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนภาคเอกชนทุกแห่ง แจ้งประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้กิจการ กิจกรรม และสถานประกอบการดำเนินการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดบริการตามมาตรการ CFS ในกรณีที่เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุมไว้แล้ว หากไม่ประเมินตนเองผ่าน Thai Stop COVID Plus ถือเป็นการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงสาธารณสุข จะมีความผิดตามมาตรา 68 แห่ง พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท และให้จังหวัดสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน นักท่องเที่ยว ทราบถึงสิทธิของประชาชนในการตรวจมาตรการ CFS ของกิจการ กิจกรรม และสถานประกอบการ ในจังหวัด

กาญจนบุรี แต่จากประสบการณ์ของผู้เขียนบทความซึ่งเป็นคนในพื้นที่ชายขอบ ปัญหาหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรีในสถานการณ์ของพื้นที่ชายขอบที่เกิดปัญหา พบว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีชายแดนติดประเทศเมียนมาร์ที่มีพรมแดนข้ามผ่านทางธรรมชาติได้ ถึงแม้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และฝ่ายทหารจะมีการตรวจสอบและตรวจตรา แต่ด้วยแนวชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาร์ มีระยะทางกว่า 370 กิโลเมตร มีช่องทางเข้า-ออกตามแนวชายแดนประมาณ 43 จุด ทำให้พบปัญหาการลักลอบแรงงานเข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง และเป็นการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ผ่านแรงงานที่ลักลอบเข้าประเทศ

เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ภายในประเทศไทยดีขึ้น ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ตามคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ลงนามโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กำหนดพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 17 จังหวัด มีผล 1 พ.ย. 64 เป็นต้นไป ทำให้จังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยว และจากประกาศฉบับนี้ นายจิระเกียรติ ภูมิสวัสดิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี ประธานคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดกาญจนบุรี และผู้กำกับการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินจังหวัดกาญจนบุรี ได้ลงนามในประกาศคำสั่งคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดกาญจนบุรี ที่ 5477/2564 กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับประชาชน และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยมีสาระสำคัญหลักๆ ดังนี้

1. ข้อปฏิบัติในการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าอย่างถูกวิธีตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข เมื่ออยู่นอกเคหสถานหรือเมื่ออยู่ในที่สาธารณะยังคงเป็นข้อปฏิบัติและมาตรการป้องกันโรคที่สำคัญเพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่หรือรับเชื้อ

2. ให้อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้านตรวจสอบดูแลการดำเนินการจัดกิจกรรม และข้อกำหนดในการงด หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งให้ความเห็นกรณีมีกลุ่มเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค การจัดกิจกรรมรวมกลุ่มของบุคคลที่มีจำนวนมากพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยวสามารถทำได้ตามความเหมาะสม โดยปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุขที่ทางราชการกำหนดอย่างเคร่งครัด เช่น มาตรการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบจักรวาล (Universal Prevention) มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free Setting)

3. ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม สามารถเปิดให้บริการบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านได้ตามเวลาปกติ โดยอนุญาตให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้านได้เฉพาะร้านที่ผ่านการตรวจประเมินตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration) ในระดับ SHA หรือตามมาตรฐานความปลอดภัยป้องกันโรคโควิด-19 รองรับสุขภาพดีวิถีใหม่ (Thai Stop Covid Plus) ของกรมอนามัย สถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ ยังคงมีความจำเป็นให้ปิดดำเนินการไว้ก่อน โดยให้หน่วยงานและผู้ประกอบการเตรียมความพร้อมสำหรับการผ่อนคลายการเปิดสถานประกอบการกิจการได้ตามแผนและกรอบเวลาที่รัฐบาลจะประกาศกำหนดต่อไป

4. มาตรการเพื่อการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงานก่อสร้าง ใช้มาตรการป้องกันและควบคุมโรคในพื้นที่เฉพาะ (Bubble and Seal) และมาตรการการเดินทางเคลื่อนย้ายระหว่างที่พักและ

สถานที่ทำงานภายใต้การกำกับควบคุม (Sealed Route) มาใช้บังคับให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดในพื้นที่และลักษณะของพื้นที่ หรือสถานที่ก่อสร้าง หากมีกรณีเกิดการแพร่ระบาดขึ้นในสถานประกอบการ กิจการหรือโรงงาน ให้ผู้ประกอบการหรือผู้รับผิดชอบในสถานประกอบการหรือโรงงานดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่เฉพาะ (Bubble and Seal) ซึ่งต้องมีการปรับระดับความเข้มข้นของมาตรการ ทั้งนี้ ยังคงให้สถานประกอบการหรือโรงงานดำเนินกิจการต่อไป ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

และจากผลการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนและศักยภาพกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ได้มีการจัดเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 22 มิ.ย. – 17 ก.ค. 64 โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้อยู่อาศัย ผู้פקพิง ผู้ประกอบการ กิจการ หรือผู้ที่มีการดำเนินกิจกรรมด้านใดด้านหนึ่งภายในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริม/จัดให้มีตลาดซื้อขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งแบบออนไลน์ (Online) และแบบออนไซต์ (On-site) และจัดให้มีการประกันราคาผลิตภัณฑ์การซื้อขายในตลาด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปในท้องถิ่นให้มีความหลากหลายและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าสูงขึ้น

2. หน่วยงานส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมและอาชีพที่สนับสนุนคนสูงอายุ เช่น การอบรมหรือลงพื้นที่ให้ความรู้ทักษะด้านการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น การทำการเกษตรกรรมเชิงนิเวศ การปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน การปลูกพืชเพื่อใช้เป็นปุ๋ยพืชสด เช่น ปอเทืองหรือแห่นางดำ ซึ่งควรเป็นองค์ความรู้ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง และควรส่งเสริมให้ คนในพื้นที่รู้จัก/เข้าใจสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่เพื่อให้สามารถเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้ เช่น การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ที่เหมาะสมต่อลักษณะพื้นที่ และสภาพอากาศในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับพื้นที่ชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี

การพัฒนาาระบบราชการ 4.0 เป็นแนวทางการบริหารจัดการพัฒนาประเทศไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ถูกวางระบบโครงสร้างตั้งแต่ก่อนสถานการณ์โควิด มีหลักการแนวคิดสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบแรก การสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม (Collaboration) ในรูปแบบ “ประชารัฐ” องค์ประกอบที่สอง การสร้างนวัตกรรม (Innovation) เป็นการคิดค้นและแสวงหาวิธีการ หรือ Solutions ใหม่ ๆ ทำให้เกิด Big impact เพื่อปรับปรุงและออกแบบการให้บริการสาธารณะและนโยบายสาธารณะให้สามารถตอบโจทย์ความท้าทายของประเทศหรือตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน องค์ประกอบที่สาม การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitization/Digitalization) เป็นการผสมผสานกันของการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ (Cloud Computing) อุปกรณ์ประเภทสมาร์ทโฟน (Smartphone) และเครื่องมือเพื่อการใช้งานร่วมกัน

ในระบบราชการ ส่วนกลาง กระทรวง กรม ในการเป็น E-government ที่เป็นพื้นฐานสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มีการวางแพลตฟอร์ม 4.0 (Platform 4.0) ได้ ส่งผลดีต่อการสั่งการและรับมือกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รวมทั้งการทำงาน Work from home ด้วย ในส่วนการวางโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าอาจจะดำเนินการไปได้เพียงขั้นต้นของการวางแพลตฟอร์มต่าง ๆ

และโครงสร้างด้านกายภาพของระบบสนับสนุนดิจิทัลในราชการส่วนกลางที่จะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลต่อไปนั้น ทำให้มีระบบที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) งานราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถือว่าเป็นการสนับสนุนให้รับมือวิกฤตโรคโควิด-19 ได้ดี รองรับการ Social Distancing และ Work from home สะท้อนว่าการบริหารงานภาครัฐอยู่บนภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอันเป็นพลวัต (Dynamic)

สำหรับจังหวัดกาญจนบุรีที่ได้ถูกประกาศให้เป็นจังหวัดพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยว การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและหน่วยงานเอกชน การสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนชายขอบในมิติต่าง ๆ ดังนี้

มิติการด้านเศรษฐกิจ ควรมีเป้าหมายให้คงดำรงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนฐานวิถีปกติแบบใหม่ โดยสร้างแพลตฟอร์มและพัฒนาทักษะอาชีพบนฐานเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)

มิติด้านสังคม ควรกำหนดเป้าหมายให้ประชาชนสามารถกลับมาดำรงชีวิตได้อย่างผาสุกในฐานวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยรัฐควรสนับสนุนผู้ประกอบการประกอบการดำเนินการธุรกิจ มีการจ้างงานและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การฝึกทักษะอาชีพและการบริหารการเงินในครัวเรือนของประชาชน รวมทั้งปลูกฝังแนวความคิดการพึ่งตนเองแบบยั่งยืน

มิติด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีเป้าหมายการสร้างสมดุลวิถีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับมาตรการการป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 โดยกำหนดมาตรการข้อจูงใจด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กับมาตรการด้านสาธารณสุข

และหลังจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) คำถามที่พบคือ เราจะใช้ชีวิตแบบ “New Normal” อีกนานแค่ไหน ? เราเชื่อว่าเหตุการณ์ โรคโควิด 19 ครั้งนี้เป็นเสมือนตัวเร่งปฏิกิริยาให้หลาย ๆ เทรนด์ที่แต่เดิมเชื่อว่าจะใช้เวลาอีกนานหลายปีหรืออาจจะสิบปี ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นแนวทางที่หลาย ๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรม ในช่วงไวรัสออกมาระบาดแล้วเปลี่ยนชีวิตเราไปอีกนาน ทำให้เราต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก จากที่เคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน เราต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน หากมีความจำเป็นต้องออกจากบ้านไปช้อปปิ้ง หรือแม้กระทั่งไปพบแพทย์ เราต้องใส่หน้ากากเพื่อป้องกันโรค ต้องเว้นระยะห่างสำหรับบุคคล ล้างมือบ่อย ๆ เช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่าง ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน การเปิดระบบลงทะเบียนออนไลน์ การใช้ระบบซื้อขายและบริการทางออนไลน์ สิ่งเหล่านี้ เกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลานึงจนเกิดเป็นความพอใจ ในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็น New Normal ในสังคมของเราท่าน จากประสบการณ์ของผู้เขียนบทความ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทั้งด้านการท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมพิเศษที่เชื่อมต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 81 ไปสู่ประเทศเมียนมาร์เป็นเส้นทางหลักด้านระบบโลจิสติกส์ในอนาคตจากมหาสมุทรอินเดียไปสู่ทะเลจีนใต้ ดังนั้นการเตรียมประชาชนชายขอบเป็นเรื่องสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตหลังผ่านวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเตรียมรับการประกาศเป็นโรคประจำถิ่นในเดือนกรกฎาคม 2565 นี้ โดยแนวโน้มการใช้ชีวิตวิถีใหม่ มีดังนี้

1. เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย (Rise of Non-OECD) แม้ GDP ต่อหัวอาจจะต่ำ แต่เมื่อรวมจำนวนประชากรกลุ่มนี้แล้ว ขนาดเศรษฐกิจจะใหญ่กว่าคนที่รวย จังหวัดกาญจนบุรีจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชายขอบพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง เมื่อรวมกับจุดแข็งคือเรื่องของการท่องเที่ยว จะทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ชุมชนและเป็นการยกระดับคุณภาพและรายได้ให้กับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยในพื้นที่ชายขอบ

2. สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ผู้สูงอายุในอนาคตจะไม่เหมือนในอดีต ผู้สูงอายุในอนาคตจะมีสุขภาพที่ดีขึ้น คนสูงอายุจะไลฟ์สไตล์เหมือน Middle Income Class หรือ Middle Age มากขึ้น พื้นที่ชายขอบของจังหวัดกาญจนบุรีจะมีผู้สูงอายุจำนวนมาก ดังนั้นการดูแลสุขภาพและการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้และตอบโจทย์ผู้สูงอายุยุคใหม่

4. กลุ่มชนชั้นกลางที่มีจำนวนมากขึ้น (Rise of Middle Income Class) ทำให้กลุ่มคนที่มีกำลังซื้ออีกจะเพิ่มมากขึ้น หากย้อนกลับไปดูข้อหนึ่งกับข้อสอง จะพบว่าการเป็นผู้สูงอายุ เป็นชนชั้นกลาง อาศัยอยู่ในเมือง กับจังหวัดชีวิตเพื่อการท่องเที่ยว หนึ่งในเป้าหมายหลักของกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มคือจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นส่วนงานราชการต้องบูรณาการกับชุมชนในพื้นที่สร้างความน่าจดจำ สร้างความประทับใจให้กับผู้คนที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดให้กลับมาเยี่ยมเยียนและมาร่วมพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน

5. นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ (Technology Disruption) จะสร้างมูลค่าให้กับตลาดและเพิ่มมูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยี และประเด็นนี้ก็จะส่งผลกระทบต่อตลาดผลิตภัณฑ์เดิม ที่ไม่มีการปรับตัว นอกจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ตามธรรมชาติแล้ว การนำเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานในท้องถิ่นต้องร่วมพัฒนาเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และเผยแพร่สิ่งที่ได้รับจากการให้บริการสู่สาธารณชนได้รับทราบ โดยเฉพาะปัจจุบันสังคมโซเชียลเป็นยุคของการเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็ว ถ้าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีได้รับการพัฒนาจะได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากและเป็นจุดแข็งอีกอย่างหนึ่งสำหรับจังหวัดเล็กๆ ที่อยู่ในพื้นที่ชายขอบ

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เหล่านี้เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สามารถรับมือได้ หากตระหนักรู้วางแผน และดำเนินการแก้ไขความเปราะบางอย่างถูกต้องและเร่งด่วน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา ของจังหวัดกาญจนบุรี จะต้องเตรียมประชาชนในเมืองและชายขอบของจังหวัดให้เกิดความเข้าใจพร้อมพัฒนาท้องถิ่นให้อยู่กับโรคโควิด 19 (COVID-19) ที่กำลังจะกลายเป็นโรคประจำถิ่นในอนาคตอันใกล้

องค์ความรู้ใหม่

จากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในภาพรวมของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านตลาดแรงงาน ด้านการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบมาถึงประชาชนพื้นที่ชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ จังหวัดกาญจนบุรีได้กำหนดมาตรการต่างๆ อย่างเข้มข้นเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการบริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และทำให้สถานการณ์ภายในจังหวัดกลับมาสู่ความปกติโดยเร็วที่สุด ผู้เขียนขอเสนอแนวคิดเพื่อให้จังหวัดอันเป็นบ้านเกิดและจังหวัดชายขอบอื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายกับจังหวัดกาญจนบุรีได้เตรียมการให้ประชาชนเข้าใจการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ใน 4 ด้าน คือ เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย สังคมผู้สูงอายุ กลุ่มชนชั้นกลางที่มีจำนวนมากขึ้น และนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่

สรุป

ผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ต่อประชาชนพื้นที่ชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย รายได้หลักของประชาชนมาจากการปลูกพืชเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ชายขอบได้รับผลกระทบด้านรายได้จากการทำงาน การจ้างงาน การท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยวได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับประชาชนในพื้นที่ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่อทำให้เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวฟื้นตัวกลับมาเมื่ออัตราการขยายตัวได้เร็วที่สุดซึ่งจะส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ด้วยความพร้อมทั้งด้านการท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมพิเศษที่เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 81 ไปสู่ประเทศเมียนมาร์ การ

เตรียมประชาชนชายขอบเป็นเรื่องสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตหลังผ่านวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และเตรียมรับการประกาศเป็นโรคประจำถิ่นในเดือนกรกฎาคม 2565 นี้ ด้วยแนวคิดการใช้ชีวิตวิถีใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)*. ค้นจาก <https://www.tosh.or.th/covid-19/index.php/new-normal>
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดราชบุรี). (2564). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี) พ.ศ. 2566-2570*. ราชบุรี: ผู้แต่ง.
- ไชยา ออกแดง และภริญญา อุไรรัตน์. (2563). *ฝ่าวิกฤติ COVID-19 : มาตรการปลดล็อกกับแนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับความมั่นคง*. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ: ผู้แต่ง.
- ธัญวรัตน์ แซ่มสนิท. (2564). ผลกระทบของมาตรการทางการค้าตามประเพณีชายแดนไทย-ลาว ในสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 : กรณีศึกษา ผู้ประกอบการค้าสินค้าและผู้ประกอบการขนส่งทางเรือ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมวิวัฒน์*, 12(2), 32-51.
- บดินทร์ บรรหาร และเท็ดดี้ อธิกัน. (2564). “New normal” ในโลกหลัง COVID-19 ที่ไม่มีอะไรเหมือนเดิม. ค้นจาก <https://www.tmbameastspring.com/insights/new-normal>
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และสิริวิษณุ รัตนประทีปทอง. (2564). *ผลกระทบของ Covid-19 ที่มีผลต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย*. ค้นจาก <https://tdri.or.th/2020/08/covid-19-impact-on-migrant-workers/>
- วิเชียร มั่นแท้ และคณะ. (2564). ผลกระทบและการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 8(11), 327-340.
- ศรุตานนท์ ขอบประดิษฐ์. (2563). วิกฤตโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างไร. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 3(2), 1-14.
- สาคร ศรีมุข. (2564). การส่งออกผลไม้ของประเทศไทยในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *วารสารวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*, 10 (11), 1-16.
- โสภิต นาสีบ. (2564). *ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับโลก และในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค.
- Amnesty International Thailand. (2565). *ผลกระทบจากโรคโควิด-19 ต่อกลุ่มเปราะบางในประเทศไทย*. ค้นจาก <https://www.amnesty.or.th/latest/news/952/>
- Hfocus. (2565). *องค์การอนามัยโลกประกาศโควิด-19'เข้าสู่ภาวะ'ระบาดใหญ่'ทั่วโลกแล้ว*. ค้นจาก <https://www.hfocus.org/content/2020/03/18661>